Inspraak Provinciale Staten Utrecht — 2 september 2026

Ontwerp Provinciaal Programma Wonen en Werken 2026 — locatie Dorpsranden Soest

Drie sprekers, één verhaal. Namens het bewonerscollectief Noorderweg/Inspecteur Schreuderlaan/Stadhouderslaan/Wilgenblik en de Vereniging Vrij Polderland — honderden bewoners rond de Stadhouderslaan in Soest.

Volgorde: 1. Arent Jan Hesselink — het plan, het proces, de veiligheid. 2. Marieke Blom — water- en bodemsysteem. 3. Robert van Motman (Vereniging Vrij Polderland) — natuur en binnenstedelijke woningbouwmogelijkheden. Circa 5 minuten spreektijd per persoon.

---

1 — Arent Jan Hesselink

Inspreker Arent Jan Hesselink: het plan, het proces en de veiligheid. Circa 5 minuten.

Geachte voorzitter, geachte leden van Provinciale Staten,

Mijn naam is Arent Jan Hesselink. Ik spreek hier namens honderden bewoners rond de Stadhouderslaan, de Noorderweg, de Inspecteur Schreuderlaan en Wilgenblik in Soest, verenigd in ons bewonerscollectief en in samenwerking met de Vereniging Vrij Polderland. Na mij spreken Marieke Blom over water en Robert van Motman over natuur en verdichting. Drie stukken, één verhaal.

Ik begin met het probleem zelf. In het ontwerp-PPWW 2026 staat de locatie Dorpsranden Soest, die buiten de rode contouren ligt, voor achthonderd woningen. Achthonderd. Toen de gemeenteraad in december 2024 instemde met het onderzoeken van deze locatie, ging het over vierhonderd woningen. De wethouder noemde in december 2025, in de Soester Courant, plotseling achthonderd. Een verdubbeling, zonder nieuw mandaat van de raad, en opnieuw zonder participatie met de wijk en de directe omwonenden. Wij zijn niet tegen woningbouw. Wij wonen zelf in huizen die ooit ook nieuw waren. Wij zijn tegen bouwen op déze plek, op déze schaal, via dít proces.

Dan het proces. Het participatieonderzoek van de gemeente Soest telde 1453 respondenten, uit een gemeente van bijna 48.000 inwoners. Drie procent. Van die 1453 kwamen er 360 uit de betreffende postcode. Het weiland aan de Noorderweg en Inspecteur Schreuderlaan komt in de resultaten van dat onderzoek helemaal niet voor als voorkeurslocatie. Niet op plek een, niet op plek twee, niet op plek drie. En toch werd precies dit gebied aangewezen. Meerdere bewoners hoorden rechtstreeks van de projectontwikkelaar dat er al maanden contact was tussen gemeente, ontwikkelaar en provincie, en dat alles al was afgetikt voordat de raad ook maar had gestemd. Een raadsbesluit dat volgt op een proces dat niet deugt, is geen legitiem besluit. Wij vragen u dat vandaag mee te wegen.

En dit is niet eens de eerste keer dat deze plek wordt beoordeeld. Bij eerdere plannen voor woningbouw en seniorenwoningen op precies deze locatie liep het destijds al vast op de ligging buiten de rode contour, en op dezelfde water- en landschapsbezwaren die wij u vandaag opnieuw voorleggen. U heeft die afweging ooit al gemaakt. Niets wijst erop dat de redenen daarvoor zijn verdwenen.

En dan de veiligheid. Hier wil ik scherp in zijn, want dit raakt kinderen. Vlak naast het plangebied ligt het Griftland College, 1500 leerlingen, die allemaal via deze route fietsen. Op het Baarnsch Lyceum en het Waldheim zitten samen nog eens 1500 leerlingen; de helft daarvan komt vanuit Soest, over dezelfde straten. Elke dag fietsen dus ruim 2250 scholieren over de Noorderweg, de Inspecteur Schreuderlaan en de Stadhouderslaan. Straten die te smal zijn voor twee rijstroken auto's naast fietsers. T-splitsingen die nu al onoverzichtelijk zijn. Er gebeuren nu al ongelukken. Een scholier vertelde tijdens de inspraakavond in Soest hoe hij een vriend zag aanrijden, op precies deze route.

Bij achthonderd woningen komen er zo'n 2000 nieuwe inwoners bij, goed voor zo'n 1000 auto's. Twee tot drie ritten per auto per dag, dat zijn al gauw 2000 tot 3000 extra autobewegingen. En voor de fiets: als die 2000 mensen minimaal twee keer per dag fietsen, en de helft zelfs vier keer, twee keer heen en terug, komt daar nog eens 6000 fietsbewegingen bovenop. Samen 8000 tot 9000 extra verkeersbewegingen per dag. De fietsdruk op deze route gaat daarmee van 2000 nu naar zo'n 7500 tot 8000: ruwweg een vervierdubbeling, op straten die vandaag al te smal zijn. En dat allemaal geperst in twee korte tijdvensters: 's ochtends tussen 07:30 en 08:45, en 's middags bij het uitgaan van de scholen. Twee piekmomenten van amper anderhalf uur, waarin duizenden extra bewegingen samenkomen met duizenden kinderen op de weg. Er ligt geen concreet, overtuigend plan hoe dat veilig moet worden afgewikkeld. Bestuurders hebben een zorgplicht. Als een risico bekend is, of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn, heet dat in het recht voorzienbaarheid. Dit risico is bekend. Het staat in onze brieven aan de gemeente sinds 2024. Wie nu toch instemt, doet dat met de ogen open.

Provinciale Staten hebben een taak die verder gaat dan het afvinken van woningaantallen. U toetst of een gemeente haar binnenstedelijke mogelijkheden heeft benut, en wat de impact is op bodem, water, landschap en verkeersveiligheid. Op alle drie die punten schiet dit plan tekort, en dat gaat u zo dadelijk horen van Marieke en van Robert.

Wij vragen u niet om een gunst. Wij vragen u om precies te doen wat uw eigen kader voorschrijft: kijk kritisch naar een plan dat is opgebouwd uit een proces dat niet deugt, en naar een risico voor kinderen dat iedereen al kende voordat er één schop de grond in ging. Dank u wel.

2 — Marieke Blom

Inspreker Marieke Blom: water- en bodemsysteem. Circa 5 minuten.

Geachte voorzitter, leden van Provinciale Staten,

Mijn naam is Marieke Blom, ik woon aan de rand van het plangebied Dorpsranden Soest. Ik spreek over water, want water is hier niet één van de problemen. Water is het probleem.

De locatie Stadhouderslaan ligt in het Soester kwelwatergebied, in een natte kom tussen de stuwwallen van Soest en Baarn. Het kwelwater dat afstroomt van de Utrechtse Heuvelrug en de stuwwallen van Baarn en Soest zorgt voor aanzienlijke kweldruk en een hoge grondwaterstand in de Dorpsranden van Soest. Huizen en appartementen rond het plangebied hebben nu al natte kelders en kruipruimtes. Uw eigen ontwerp-PPWW 2026 bevestigt de waterproblemen zwart op wit. Daarin staat dat het gebied valt in categorie C en/of D van de watergeschiktheidskaart van de Utrechtse waterpartners. Ik wijs u er nadrukkelijk op dat het Waterschap Vallei en Veluwe, in afstemming met de provincie, heeft vastgesteld dat dit moet zijn categorie D, één na de zwaarste risicocategorie die er is, wat inhoudt: nee, tenzij, de ontwikkeling legt een claim op de toekomst. Het is niet voor niets dat het PPWW 2026 voorschrijft dat het gebied moet worden ingericht volgens bodem en water sturend, met expliciete aandacht voor de hoge grondwaterstand. De provincie weet dus al dat hier een groot probleem ligt, en heeft de Dorpsranden Soest desalniettemin als uitbreidingslocatie in het PPWW 2026 opgenomen.

Daarnaast blijkt uit de Klimaateffectatlas Vallei en Veluwe dat de Dorpsranden van Soest bijzonder gevoelig zijn voor wateroverlast bij hevige regenbuien. Ook in het kader van klimaatverandering is verstedelijking aan de Dorpsranden van Soest dus zeer onwenselijk.

Onder het maaiveld ligt hier bovendien een veenlaag van ongeveer 120 centimeter, met risico op bodemdaling en verzakkingen door veenoxidatie. Bouwen betekent bemalen, ontwateren, of afgraven. Ontwatering van veen leidt tot oxidatie, en oxidatie van veen betekent CO2-uitstoot, precies het broeikasgas dat het Klimaatakkoord vraagt te reduceren, niet te vergroten. Het betekent ook bodemdaling, tot wel negentig procent van de resterende veenlaag op termijn, met verzakking van funderingen, wegen en leidingen tot gevolg. Het is niet voor niets dat in de provinciale Omgevingsvisie is opgenomen dat veengronden die kwetsbaar zijn voor bodemdaling, worden uitgesloten van bodembewerkingen, om een robuust en klimaatbestendig bodem- en watersysteem te bereiken. Eén van de maatregelen uit het provinciaal stikstofplan is juist om het waterpeil in veengebieden te verhogen. Bouwen op de veengronden aan de Dorpsranden van Soest is daar recht mee in strijd.

Landelijk beleid is op dit punt volstrekt helder. De Kamerbrief Water en Bodem Sturend van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, uit 2022, stelt dat negatieve effecten van ruimtelijke ordening niet mogen worden afgewenteld op andere gebieden of op toekomstige generaties. Het Nationaal Bestuursakkoord Water staat in agrarisch gebied eens in de tien jaar

water op het maaiveld toe. In bebouwd gebied mag dat niet vaker dan eens in de honderd jaar. Op deze locatie, aan de voet van hogere gronden, in een kwelgebied met een veenlaag van meer dan een meter, is die norm onder de huidige klimaatomstandigheden nauwelijks haalbaar. Het waterschap zal daarvoor moeten investeren, en die kosten komen ook weer bij u en bij ons terecht.

Vlak naast het plangebied ligt het Slangenbosje, het kleinste natuurgebied van de provincie Utrecht, een elzenbroekbos dat alleen kan bestaan bij een hoge grondwaterstand. Die grondwaterstand staat nu al onder druk. Elke verlaging door bemaling in het naastgelegen bouwgebied raakt dat bosje direct.

Dames en heren, wij vragen u niet om vertrouwen op basis van een belofte dat het bij uitwerking wel goed komt. De watergeschiktheidskaart zegt nu al dat dit categorie D is, één na de zwaarste risicocategorie die er bestaat. Neem die kaart serieus, voordat er wordt gebouwd, niet erna. Dank u wel.

3 — Robert van Motman (Vereniging Vrij Polderland)

Inspreker Robert van Motman: natuur en binnenstedelijke woningbouwmogelijkheden. Circa 5 minuten.

Geachte voorzitter, leden van Provinciale Staten,

Mijn naam is Robert van Motman, voorzitter van de Vereniging Vrij Polderland. Ik spreek over natuur, en over een alternatief dat de gemeente Soest nooit serieus heeft onderzocht.

Eerst de natuur. De locatie Dorpsranden Soest ligt in het Soester kwelwatergebied, een gaaf restant van het oorspronkelijke natte, vochtige landschap tussen Soest en Baarn. Het is een knotwilgengebied waar uilen, sperwers, ijsvogels, zilverreigers en ooievaars leven, en waar beschermde soorten voorkomen als de ringslang, de gierzwaluw en de gewone kegelbij. Precies dit landschap heeft de provincie Utrecht in 2013, in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, bewust buiten de rode contour gehouden. Vanwege deze waarden.

Het gebied maakt bovendien deel uit van de Overgangslandschappen uit het Landschapsontwikkelingsplan Eemland, dat de gemeenteraad van Soest zelf in 2006 heeft vastgesteld. Daarin staat met zoveel woorden: behoud de openheid, behoud de karakteristieke slagenverkaveling, behoud het watersysteem. Twintig jaar later stelt diezelfde gemeente voor om precies dat te doorbreken.

Dan het alternatief. De provincie Utrecht schrijft in haar eigen Omgevingsvisie dat er binnenstedelijk nog veel ruimte is voor verdichting, herontwikkeling en intensivering. Dat is uw eigen basisprincipe: eerst binnenstedelijk, dan pas naar buiten. Heeft de gemeente Soest dat principe serieus toegepast? Wij hebben het nagevraagd. In 2023 stonden er in Soest 640 objecten leeg, waarvan 250 ook het jaar daarvoor al leegstonden. Dertig lege kantoren, samen meer dan 15.000 vierkante meter. 380 leegstaande woningen. Dat zijn cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek, niet van ons. Sterker nog: op de twee bedrijventerreinen die de afgelopen vijf jaar zijn vrijgekomen, het voormalige TBS-terrein en manege Lasseur, koos de gemeente voor nieuwe bedrijfsverzamelgebouwen in plaats van woningen. Ook daar is binnenstedelijk bouwen niet serieus overwogen.

Wij hebben de gemeente via een Woo-verzoek gevraagd welke binnenstedelijke opties zijn onderzocht, welke verzoeken van burgers en ontwikkelaars om binnenstedelijk te bouwen zijn afgewezen, en waarom. Tot op de dag van vandaag hebben wij daarop geen volledig antwoord gekregen. Geen onderbouwing, geen afwegingskader, geen bewijs van een serieuze poging. Wat wij wel zagen: een college dat naar een groen weiland in een kwelgebied wees, voordat het de eigen bebouwde kom grondig had doorgelicht.

Dat is de verkeerde volgorde. Eerst de gebouwen die er al staan. Eerst de kantoren die leegstaan. Eerst de verdichting die geen enkele boom kost en geen enkele soort verjaagt. Pas daarna, en alleen als het echt niet anders kan, kijk je naar een gebied dat de provincie zelf ooit beschermd heeft.

Er is trouwens nog een reden om eerst binnenstedelijk te kijken: het elektriciteitsnet. De gemeente zegt zelf dat binnenstedelijk bouwen beter is voor de netcapaciteit, omdat je bestaande infrastructuur benut. Soest kampt met netcongestie en bouwt een nieuw hoogspanningsstation. Niemand heeft ons kunnen vertellen of het net achthonderd nieuwe woningen op deze plek wel aankan, en op welke termijn.

U heeft in uw eigen kader vastgelegd dat u bij elk verzoek om te bouwen buiten de rode contour toetst of een gemeente haar binnenstedelijke mogelijkheden heeft benut. Wij vragen u die toets nu ook echt te doen, hier, bij dit plan. Niet op basis van wat de gemeente beweert, maar op basis van wat zij kan aantonen. En wat zij tot nu toe kan aantonen, is niets.

Namens de Vereniging Vrij Polderland en honderden bewoners: laat de natuur die u ooit beschermde, beschermd blijven, en stuur dit plan terug naar de tekentafel. Dank u wel.